

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/47
KARAR NO : 2021/91
KARAR TR : 01/03/2021

ÖZET: E inden bo anması nedeni ile ma dur durumda oldu undan, emekli olup vefat eden babasından dolayı SGK tarafından kendisine ba lanan yetim aylı ının muvazaalı bo anma iddiasıyla kesilmesi i leminin iptali istemiyle açılan davanın, DAR YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

KARAR

Davacı: R.I.
Vekili : Av. B. O.
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Ba kanlı 1
Vekili : Av. M. Z. Ç.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekilinin dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin 1994 tarihinde e inden bo andı 1, bo anma nedeni ile ma dur durumda oldu undan, emekli olup vefat eden babasından dolayı SGK tarafından yetim aylı ı ba landı 1, ancak SGK'nın 09/03/2010 tarihli yazısı ile, müvekkilinin eski e i ile beraber ya adı ndan bahisle aylıklarının kesildi i ve daha önce fuzuli ödendi i iddia olunan 11.155,48 TL'nin geri alınmasına karar verildi i, müvekkilinin bo andı 1 e i ile birlikte ya adı na dair hiçbir delil olmadı 1 gibi müvekkilinin hasta ve muhtaç biri oldu u, bu itibarla SGK i leminin iptaline, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin karı 1 tarafa yükletilmesine karar verilmesi istemleriyle adli yargı yerinde dava açtı 1 anla ılmı tır.

II. UYU MAZLI A L K NBA VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

2. Erzurum Mahkemesinin 24/03/2011 tarihli ve E.2010/209, K.2011/192 sayılı kararıyla *davanın kabulüne* karar verilmi tir.

3. Karara kar 1 temyiz kanun yoluna ba vurulması üzerine Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, *hükümün bozulmasına* 31/01/2013 tarihinde karar vermi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...'bo anılan e le eylemleri olarak birlikte ya ama' olgusunun gerçekte ip gerçekte medi i toplanan kanıtlar ı ı altında de erlendirildikten sonra elde edilecek sonuca göre karar verilmelidir.

Bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulmaksızın, Mahkemece eksik inceleme ve ara tırma sonucun davanın kabulüne karar verilmesi; usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davalı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

Sonuç: Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle bozulmasına, ..."

4. Yargıtay'ın bozma ilamı üzerine **Erzurum Mahkemesinin 14/01/2014 tarihli ve E.2013/81, K.2014/9 sayılı kararı** ile davanın görev yönünden usulden reddine karar verilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"... Davacı i bu davayı mahkememize açmı ise de davacının yetim aylı ı aldı ı babası Dursun Irmak'ın emekli sandı ı i tirakçısı iken vefat etti i anla ıldı ndan Uyu mazlık Mahkemesi kararları da gözetilerek davanın idari yargı yerinde çözümlenmesi gerekti inden davacının dava dilekçesinin görev yönünden usulden reddine, ..."

5. Bu karar, 23/01/2014 tarihinde kesinle mi tir.

6. Davacı vekili, aynı yöndeki taleple bu kez idari yargı yerinde dava açmı tir.

B. dari Yargıda

7. Erzurum 1. dare Mahkemesi E.2014/451 sayı ile kaydedilen dosyada, davacı tarafından, dava konusu yapıldı ı belirtilen i lemin gün ve sayısının belli olmadı ı ve söz konusu i lemin dava dilekçesine ilave edilmedi i, görevsizlik kararı uyarınca açıldı ı belirtilen bu davada Erzurum Mahkemesince verilen görevsizlik kararının ne zaman kesinle ti i hususunun açıklanmadı ı ve anılan kararın dava dilekçesine eklenilmedi i, dolayısıyla dava dilekçesinin bu haliyle 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3. maddesi hükmüne uygun olmadı ndan bahisle, *dava dilekçesinin reddine 07/05/2014 tarihinde karar vermi tir.*

8. Davacı vekilince yenilenerak Mahkemeye sunulan dilekçe üzerine Erzurum 1. dare Mahkemesince E.2014/604 sayı ile kaydedilen dosyada Ankara dare Mahkemesinin yetkili oldu u sonucuna ula ıldı ndan bahisle, *dava dosyasının Ankara dare Mahkemesine gönderilmesine, ..."* 28/11/2014 tarihinde karar verilmi tir.

9. **Ankara 8. dare Mahkemesinin 09/01/2015 tarihli ve E.2015/7, K.2015/25 sayılı kararı** ile davanın 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar verilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"... Bakılan davada, her ne kadar davacının kesilen ve geriye yönelik olarak borç çıkarılan aylı ının Emekli Sandı ndan aylık almakta iken vefat eden babasından dolayı 5434 sayılı Kanun uyarınca ba lanan yetim aylı ı oldu u görülmekte ise de, dava konusu i lemin 5510 sayılı Kanunun 56. maddesi uyarınca tesis edildi i, anılan Kanunun 101. maddesi uyarınca bu Kanunun uygulanmasından do an uyu mazlıkların Mahkemelerinde görülmesi gerekti i açıkça düzenlenmi oldu undan, bu uyu mazlı ın adli yargı yerince (Mahkemelerinde) görülüp çözümlenmesi gerekmektedir.

Nitekim, benzer bir uyu mazlıkta Danı tay 11. Dairesinin 30/10/2013 tarih ve E:2013/2447 K:2013/9173 sayılı kararı da bu yöndedir.

Açıklanan nedenlerle, davanın 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanununun 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine, ..."

10. Bu kararın kararın kesinle ti i anla ılmı tir.

11. Davacı vekili tarafından olumsuz görev uyu mazlı nın giderilmesi istemiyle Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmek üzere Ankara 8. dare Mahkemesine sunulan dilekçeyle Uyu mazlık Mahkemesine ba vurulması talep edilmi tir.

III. LG L HUKUK

12. T.C. Anayasası'nın 158. maddesinin üçüncü fıkrası öyledir:

"Di er mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyu mazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."

13. 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalı anlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalı anlar (Ba -Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalı anlar (Tarım Ba -Kur'luları), tarım i lerinde ücretle çalı anlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve di er kamu görevlilerini (Emekli Sandı ı tirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dı nda, sosyal güvenlik ve sa lık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmu , be farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamı tır. 5510 sayılı Kanun'un iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarihli ve E. 2006/111, K. 2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandı ı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve di er kamu görevlilerini di er sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (ba ta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermi ; bu karardan sonra kabul edilen 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanun'da düzenlemeler yapılmı ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girdi i 01/10/2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile di er kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dâhil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre i lem yapılaca ı hüküm altına alınmı tır. 5754 sayılı Kanun'un kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava, Anayasa Mahkemesi'nin 30/03/2011 tarihli ve E.2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile reddedilmi tir.

14. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde yer alan "...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıklar Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz ba vurusunda Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarih ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararıyla (RG. 25/01/2012, Sayı: 28184) davayı ret ile sonuçlandırmakla birlikte; söz konusu kararını Uyu mazlık Mahkemesi önündeki uyu mazlı a ı ık tutacak ekilde u gerekeçeye dayandırmı tır:

"...5754 sayılı Kanunun yürürlü e girmesinden önce memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı makta olanlar, evvelce oldu u gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden sonra memur ve di er kamu görevlileri olarak çalı maya ba layanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun de il, 5510 sayılı Kanun'un öngördü ü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlü üyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptı ı, tesis etti i i lem ve muameleler idari i lem sayılamayacak bir

sosyal güvenlik kurumunun varlı ından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce i tirakçisi sıfatıyla çalı makta olan memurlar ve di er kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylı ı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve di er kamu görevlilerinden ileride emeklili e hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edece i i lem ve yapaca ı muameleler idari i lem niteli ini korumaya devam edecek, bunlara ili kin ihtilaflarda da evvelce oldu u gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir... Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlü ünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeri i ve Kanun kapsamındaki i ve i lemlerin niteli i göz önünde bulunduruldu unda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlü ü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyu mazlıkların çözümünde i mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemi tir.

Ancak, yukarıda açıklandı ı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce statüde bulunan memurlar ve di er kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından do an idari i lem ve idari eylem niteli indeki uyu mazlıklarda idari yargının görevinin devam edece i açıktır..."

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

15. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Hava AYDINLI, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 01/03/2021 günlü toplantısında, 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyu mazlı ı do du u, usule ili kin i lemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

16. Raportör-Hâkim Burak Cenk LHAN'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

17. Dava; e inden bo anması nedeni ile ma dur durumda oldu undan, emekli olup vefat eden babasından dolayı SGK tarafından kendisine ba lanan yetim aylı ının muvazaalı bo anma iddiasıyla kesilmesi i leminin iptali istemiyle açılmı tir.

18. Yukarıda sözü edilen (bkz. §§ 12-14) mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte de erlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı makta olanlar, daha önce oldu u üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edilece i; ancak, bu Kanunun yürürlü e girmesinden sonra memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı maya ba layanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılaca ı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un de il 5510 sayılı Kanun'un öngördü ü kural ve esasların uygulanaca ı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümlenece i açıktır.

19. Önümüzdeki davada, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne Erzurum Bölge Müdürlüğü'nün 02/01/2006 tarihli, B.07.1.EMS.1.0.12.11.05/16.736.070.1 sayılı yazısından; davacının Emekli Sandığı'ndan aylık almakta olduğunu belirtildiği anlaşılmıştır.

20. Bu durumda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce işçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacakları yönünden Sosyal Güvenlik Kurumu'na tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin idari işlem ve idari eylem niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan davada, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılmıştır.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde DAR YARGININ GÖREVLİ OLDÜ ÜNA,

B. Ankara 8. d. Mahkemesinin 09/01/2015 tarihli ve E.2015/7, K.2015/25 sayılı görevsizlik kararının KALDIRILMASINA,

01/03/2021 tarihinde, OY BİRLİKLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
M. Ükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Hava
AYDINLI

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN